

Arquitectura i urbanisme a Sant Feliu de Llobregat 1826-1936.

De Pere Serra i Bosch a Nicolau M. Rubió i Tudurí

Mercè Vidal i Jansà

Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat
Sant Feliu de Llobregat, 2005

ENRIC FERRERAS I TORREBLANCA

Aquest llibre és el resultat de la VIII edició del Premi d'Investigació Local i Comarcal "Lloreg Sans", que convoca el Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

El llibre s'estructura en dos grans capítols "Territori i ciutat" i "Arquitectes, mestres d'obres i constructors". En el primer capítol, de caire més general, l'autora presenta un estudi molt acurat de l'evolució urbana de Sant Feliu de Llobregat a finals del segle XIX i principis del segle XX. En aquest sentit constitueix una contribució nova i fins avui, en bona mesura, desconeguda en què es destaca la planificació realitzada per l'arquitecte i urbanista Pere Serra i Bosch. També presenta el que va ser la construcció de noves infraestructures i l'obra civil. Un altre element destacat d'aquest primer capítol és el treball, a través de la planificació de diversos eixamples, que va fer Gabriel Borrell i Cardona, arquitecte municipal de Sant Feliu de Llobregat i figura destacada en la cultura arquitectònica del moment. Aquesta primera part es tanca amb un estudi del model urbà de ciutat jardí, tan típic en les propostes urbanístiques de la Segona

Arquitectura i urbanisme a Sant Feliu de Llobregat 1826-1936

De Pere Serra i Bosch
a Nicolau M. Rubió i Tudurí

Mercè Vidal i Jansà

República i del qual Sant Feliu de Llobregat no va quedar al marge.

Pel que fa al segon capítol, l'autora tracta de situar en aquell desenvolupament urbà que es va anar produint els projectes realitzats per arquitectes, tals com Francesc Renart Arús, Josep Simó, Gabriel Borrell, Manuel Sayrach, Bonaventura Conill, Joan Gumà, Climent Maynés, Jujol, Salvador Valeri i, entre altres, Nicolau M. Rubió i Tudurí; s'abasta així un període extens que des del neoclassicisme fins al racionalisme ha anat con-

formant el paisatge arquitectònic de Sant Feliu. La reflexió que sobre aquest patrimoni arquitectònic es fa, lligada a la dinàmica cultural, social i política de Sant Feliu i, també, del nostre país, serveix per apropar el lector a múltiples coneixements que donen sentit a la nostra història. Un altre element destacable és la referència als constructors locals, els quals han contribuït, tal com s'explica en l'estudi, a determinar en bona part aquest patrimoni arquitectònic construït al llarg de 1826-1936.

De la lectura del llibre, a primer cop d'ull, se'n poden treure dues conclusions força significatives. La primera

està relacionada amb el creixement urbanístic i la "febre" que genera aquest tema avui dia i, a la vegada, es desprèn que la necessitat o l'interès per cercar la imatge de ciutat es fa palesa a finals del segle XVIII i s'intensifica a principis del segle XIX. Potser, amb aquest fet, es pot interpretar que el creixement urbà respon a la bonança social que es produeix. Per tant, podríem afirmar que el creixement urbanístic no és un tema de la nostra actualitat, sinó que esdevé recurrent en molts moments de la història.

La segona conclusió que es deriva de la lectura del llibre és que els canvis conceptuals a l'hora d'abordar els projectes arquitectònics –sigui habitatge burgès o obrer– en el cas de Sant Feliu arriben de la mà d'aquests nous professionals, els arquitectes que, de mica en mica, aniran desplaçant els mestres d'obres, però també s'ha de tenir en compte la contribució dels contractistes. Aquest aspecte que si més no resulta curiós pot ser objecte d'estudi per a altres poblacions. D'altra banda, també es destaca que el gran nombre de contractistes, paletes o d'altres professionals del

ram que treballen a Sant Feliu són els qui, segons l'autora, fan que es pugui parlar d'un "toc propi, local" que dona un tret distintiu a la població, capital del Baix Llobregat, ja que, moltes vegades, difereix allò projectat del que en definitiva es construeix.

Finalment, cal remarcar que el llibre és obra de Mercè Vidal, professora del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona i membre del Grup de Recerca Consolidat de la UB "GRACMON", especialitzada en art i arquitectura contemporània; un aspecte que penso que és bo d'esmentar, ja que serveix per refermar la relació entre la macrohistòria i la microhistòria, tan sovint bandejada dels cercles acadèmics. Encara m'agradaria assenyalar que Mercè Vidal és de les poques persones que ha estudiat el fet constructiu a la comarca i que els seus estudis i treballs, a voltes, han servit per sensibilitzar les diferents administracions locals sobre la necessitat de conservar i recuperar el patrimoni arquitectònic i donar nous usos a aquest patrimoni que forma part de la nostra memòria històrica i són els signes de la nostra identitat.